תורה אור

גמ' תניא אמרו להן ב"ה לב"ש הרי הוא אומר (א) לבת לרבות אור שמונים ואחד ר' הושעיא הוה שכיח קמיה דבר קפרא שבקיה ואתא קמיה דרבי חייא, יומא חד פגע ביה ב] בעא מיניה: זב שראה ג' ראיות בליל ח' מה ב"ה אומרים בדבר זה: טעמייהו דב"ה במפלת בלילה משום ג] דכתיב (ב) לבת אבל זב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי או דלמא לא שנא: א"ל בר קפרא ד] מה בבלי אומר בדבר זה, אישתיק רבי הושעיא לא אמר כלום ה] א"ל בר קפרא צריכין לדברי *עייא, נחזור על הראשונות הרי הוא אומר ו] לבת לרבות אור שמונים ואחד נימא כתנאי זב שראה ג' ראיות בליל ח' תני חדא *מביא ותניא אידך אינו מביא מאי לאו תנאי היא דהא דתניא מביא קסבר *לילה אין מחוסר זמן ז] והדתני אין מביא קסבר לילה מחוסר זמן, אמר רב ח] הונא בר אחא א"ר אלעזר הני תנאי סברי לילה מחוסר זמן והא דתניא מביא בזב בעל ב' ראיות והדתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות, זב בעל ב' ראיות מאי למימרא? הא קמ"ל דוקא ראה בליל ח' ט] אבל ביממא דז' לא, קסבר י] כל ראיה שסותרת אין מביאה לידי קרבן, אמר רבא אמאי אוקימתא להא דתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות ליתנייה גבי *חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה? לא פסיקא יא] *דא"ר יוחנן ראה אחת בלילה וב' ביום מביא, ב' בלילה ואחת ביום אין מביא, אמר רב יוסף תדע דאחת בלילה וב' ביום מביא דהא ראיה ראשונה יב] שכבת זרע בעלמא ואילו חזי תרתין אחרנייתא מצטרפי להו, אמר רב ששת בריה דרב אידי מידי איריא ראיה ראשונה של זב חזייה בזמן חיובא אחת בלילה יג] כיון דלאו בזמן חיובא חזייה אי לאו דאשמעינן רבי יוחנן דמצטרף ה"א לא תצטרף, ומי א"ר יוחנן לילה מחוסר זמן *והאמר חזקיה נטמא ביום מביא בלילה אין מביא, ור' יוחנן אמר אפי' בלילה מביא? כי קא"ר יוחנן ב' בלילה ואחת ביום אין מביא לדברי האומר יד] מחוסר זמן, לדברי האומר, פשיטא? ראה אחת בלילה וב' ביום איצטריכא ליה מהו דתימא כיון דלאו בזמן חיובא קחזי ליה לא תצטרף, קמ"ל:

מתני' האשה שיש עליה ספק ה' לידות, וספק ה' זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה, ה' זיבות ודאות, וה' לידות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה, מעשה שעמדו קינין בירושלים בדינר זהב טו] אמר רבן שמעון בן גמליאל ב) המעון הזה לא אלין הלילה עד (ג) שיהיה בדינרין טז] בכסף נכנס לב"ד ולמד האשה שיש עליה ה' לידות ודאות ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ג) ואין השאר עליה חובה ועמדו קינין יז] ביום ההוא ברבעתים:

גמ' ת"ר יח] ה' לידות ודאי וה' זיבות ספק, או ה' (ד) לידות ודאי וה' לידות ספק מביאה ב' קינין אחת על הודאי ואחת על הספק, של ודאי נאכלת והשאר עליה חובה של ספק אין נאכלת ואין השאר עליה חובה, ר' יוחנן בן נורי אומר יט] על ודאי תאמר על האחרונה ותפטר, של ספק: אם יש ודאי ביניהן תאמר על הודאי ותפטר, ואם לאו, תאמר על אחד מהן ותפטר כ] ר"ע אומר בין על הודאי בין על הספק תאמר על אחת מהן ותפטר. א"ל רב נחמן בר יצחק לרב פפא אימא לך משמיה דרבא הני תנאי במאי פליגי: ר' יוחנן בן נורי מדמי להון לחטאת דמאן דחייב ה' חטאות עד דמייתי כולהון וסוף מכפר ליה ה"נ ל"ש כא] ור"ע מדמי להון לטבילין דמאן דמחייב ה' טבילות כיון דטביל חדא זימנא איטהר ה"נ ל"ש כב] א"ל רב פפא אי ס"ד ר' יוחנן בן נורי לחטאת מדמי כג] (להן) אמאי של ספק תאמר על אחת מהן ותפטר אילו מאן דמחייב

גמ' שבקיה · ר' אושעיא לבר קפרא : **בעא מיניה** · רבי אושעיא לבר קפרא : **בליל ח'** · לזיבה ראשונה ולמחר היה ראוי לקרבן : **מה ב"ה כו'** · מי מייתי ב' קרבנות או לא : (ה) **עייא** · ר' חייא ובלשון גנאי קאמר ליה : (ו) *(הדר בעא מיניה ר' אושעיא מבר קפרא) : **בבלי** · רבי חייא עלה מבבל כדאמרי' התם (סוכה דף כ) בתחלה כשנשתכחה תורה מישראל עלה הלל הבבלי ויסדה וחזרה ונשתכחה עלו בני הגולה ויסדוה ומאן נינהו יהודה וחזקיה בני רבי חייא : **נחזור על הראשונות** · כמו אמר מר לעיל הרי הוא אומר ט' ומיבעיא לר' אושעיא טעמייהו דב"ה משום או לבת או משום דסברי לילה אינו מחוסר זמן : **והא דתניא אינו מביא קרבן** כד] [קסבר] **לילה מחוסר זמן** · וטעמייהו דב"ה משום או לבת : **זב בעל שתי ראיות** · שזיבה ראשונה בת שתי ראיות היתה : כה] (ז) **בת ג'** · הלכך כיון דלא יצאת שעה הראויה לקרבן טלה חדא זיבה אריכתא היא : **ליתנייה** · בפ' שני (לקמן דף ט') גבי ה' מביאין קרבן אחד ט' כי היכי דקתני נזיר שנטמא טומאות הרבה : **לא פסיקא ליה** · כיון דזמנין דראיות דלילה נמי מיחייב כגון ראה אחת בליל ח' ושתים ביום המחרת : **שכבת זרע בעלמא הוא** · דאין לה אלא טומאת ערב בעלמא כדתניא זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע זב בראיה ראשונה הקישו לבעל קרי במס' נדה (דף לה) ואמרו נמי במגילה (דף ח') שתים לטומאה וג' אף לקרבן אבל חדא ראייה אין לה אלא טומאת ערב : **ומי א"ר יוחנן כו'** · דקאמר ב' בלילה ואחת ביום כו' : **נטמא נזיר ביום** · ח' שראוי לקרבן מביא ב' קרבנות: **בליל ח' אינו מביא** · דלענין קרבן, טומאה אריכתא היא, דלילה מחוסר זמן : **מתני' ספק זיבה** · כגון ט] [טועה] שראתה ג' ימים ואינה יודעת אם בימי נדותה אם בימי זיבה מביאה קרבן ואינו נאכל : **ספק לידה** · כגון שהפילה ואין ידוע מה : **האשה שיש עליה ה' ספקות של לידה או ה' של ספק זיבה מביאה קרבן אחד** · חטאת העוף הבאה על הספק : **ואוכלת בזבחים** · שהרי הקרבן הזה לטהרה בא והרי הוא כטבילה אם נטמאת האשה כמה טומאות טבילה אחת עולה לכולהו קרבן זה כן: **ואין השאר עליה חובה** · לא הצריכוה חכמים להביאן שאף האחת בקושי התירו להקריבה ספק מליקת חולין למזבח שאם לא כן אין לה תקנה ליטהר בקדשים: **ה' לידות ודאות או ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים** · כמו שפירשתי : **והשאר עליה חובה** · כדאמרינן לקמן בפ' שני (ד' ט:) יכול תביא על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד לשניהם ת"ל זאת : **קינין** · שני קינין=ד' תורין : **בדינרי זהב** · בשני זהובין קן לדינר זהב : **המעון הזה** · שבועה : **נכנס לב"ד ללמוד כו'** · אע"פ שהיקל על דברי תורה עת לעשות לה' הוא שאלמלי לא ימלאו יחדלו מלהביא אפילו אחד ויאכלו בקדשים בטומאת הגוף : **קינין ברבעתים** · ב' קינין בשני רביעית דינר כסף ל"א רבעתים לשון חצי הוא : **גמ'** ה"נ בתוספתא ה' לידות ודאי וה' לידות ספק כו' ר' יוחנן בן נורי אומר על הודאי חיישינן לפשיעה דאי אמרת תביא על אחת מהן שמא יש. אשה שתלד לידה אחת ודאית ואינה רוצה להביא קרבן שתאמר והלא אשתקד היו עלי ה' לידות ודאות ולא הבאתי קרבן על ד' מהן ועכשיו אני מביאה (ח) ר"ע סבר כיון דלא כו] אכלה אשתקד בלא שום קרבן לא פשעה : תאמר על האחרונה אני מביאה ותפטר על השאר ר"ע אומר האמר על אחת מהן אינה צריכה לומר על האחרונה כח] ותפטר על השאר : **ועל הודאי תאמר על האחרונה ותפטר** · עכשיו מחויב שאר קרבנות ואוכלת בזבחים היום, ולמחר תקריב שאר קרבנות : **אם יש ודאי ביניהן** (ט) · כט] (אמין) הספק (תאמר) על הודאי כדי שתיעשה ודאי ותהא נאכלת ותפטר לגמרי כדפרישית במתני' דבקושי התירו להקריב ספק : **על אחת מהן** · ואפילו על הראשונה : **בין ודאי כו'** · אינה צריכה לומר על האחרונה אני מביאה : בדר"ע ל"ג ותפטר : **ועד דמייתי כולהון** · לא מכפרה (י) דאם הביא חטאת ראשונה עדיין חטאים האחרים עומדין אף כאן אם הביאה על הראשונות עדיין טומאה האחרונה במקומה ולא טהרה לאכול בקדשים לפיכך תאמר על האחרונה וטהרה והראשונות תביא לאחר זמן : **מאן דמחייב ה' טבילות** · אפי' אמר על הראשונה אני טובל טהר מכל טומאה :

א) כ"ב קסו' [טהרות פ"ד מי"ג] ב) [פי' נשבע שבועה במקדש ערוך וכן פי' רשב"ם בב"ב קסו:] ג) ע' בתוס' כ"ב קסו' ד"ה ס"ע גי' ר"ת דלא גרס ולא ד) [לקמן יז:] ה) צ"ל וזבות

תוספות ליתני גבי חמשה מביאין · תימה היכי ליתני בהדייהו והא ס"ל להאי תנא לילה מחוסר זמן וה"ל טלה זיבה אריכתא ומשום הכי קשמא אמרינן לקמן נזיר שנטמא טומאות הרבה דלא מיתוקמא כרבי דאמר נזירות טהרה לא חיילא עד יום ח' וכגון שנטמא בליל ח' דאי לילה מחוסר זמן כולה חדא טומאה אריכתא היא · ואומר רבי דלא דמי זב הרואה בליל ח' לנזיר שנטמא בליל ח' דזב שטהר ז' נקיים נטהר מיד ושוב כשראה בליל ח' ה"ל זיבה אחרת אבל נזיר נזירות טהרה לא חיילא עד למחר ול"ה הוי מחוסר זמן כולה טומאה אריכתא היא שהרי עדיין לא נטהר מטומאה ראשונה : **נכנס לב"ד ולימד** · נראה שלא היקל על ד"ת אלא לענין טבילות מדמי לה לגמרי דאי מחייב ה' טבילות כיון דטבל ליה חדא אין צריך לטבול עוד : **רבי יוחנן בן נורי מדמי ליה לחטאת** · תימה א"כ מאי מילק בין ראשונה לאחרונה ואדרבה תצטרך להביא כולן ולא תיסגי לה בקן א' :

[מ"ק טו:]

◆

רבינו גרשום

נטף ולמה נקרא נטף שנוטף מעץ הקטב כדאמר רבן שמעון הצרי אינו אלא שרף מעצי הקטב : הצפורן · ה' שולת כדתרגמי' נטופא וטרופא : משקל כל אחד שבעים מנה : מור וקציעה · זהו קידה : שבולת נרד · בלע"ז שפי"ק : הקושט שנים עשר · מנה : וקלופה · לא נתפרשה לנו מה בושם הוא: הללו יוצאין מכלל סמים ובשמים : בורית כרשינא · של אותו מקום וי"א כרשינא של חלב בר בן שנה : יין קפריסין · שעושין מן אביונות מן צלף : כיפת הירדן · בושם שגדל על שפת הירדן וי"א רעי של דג תחוא שמברא בלע"ז : אם חסר אחת מכל סממניה חייב מיתה · דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקודש היינו ביאת ריקנית אל פני הכפורת אשר על הארון ולא ימות כי בענן כלומר כשהוא נכנס ומקטיר בהליכתו ומעלה ענן לא ימות הא אם חיסר כלום ימות : רשב"ג אומר · מפרש מאי צרי : ששפין בו · שמכבסין בו את הצפורן כדי שתהא נאה : שתהא עזה · כדי שיהא ריחה נודף : שאין מכניסין מי רגלים במקדש' בעזרה במקום עשייתו : מסייעא ליה לר' חנינא · כל מעשי עשייתה לא יהו אלא בקדש בעזרה : אי בהמה חיה ועוף הא תנא ליה באותה משנה בשקלים ויינות ושמנין נמי תנא ליה בידיא : אלא לאו קטרת · ומדקאמר נכסיו והיה בהן קטרת אלמא דאותה קטרת עשאה בחול דאי נעשית בקדש דציבור היא אלמא עשייתה בחול : **אמ"ר הושעיא** · לא בקטרת דציבור קא מיירי דמעשיה בקדש ומאי קרי לה נכסיו דבאותה הניתנת לאומנין בשכרן שעושין מלאכה בבדק הבית מיירי : כדתניא מותר הקטורת · היינו מותר הקטורת מה שמשתייר מאותן שלשת מנין יתירין אחד שנפל מהן מלא חפניו ביום הכפורים כדאמר לקמן : מה היו עושין בה היו מפרישין הימנו שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין · דהכי אמר שמואל במסכ' מעילה [ד' יד ע"א] **בונין בחול ואח"כ מקדישין** · כלומר היו קונין האומנין משלהן צורכי הבנין ומתקנין אותו וכשהיה מתוקן היו הגזברים נוטלין מעות הקדש כשיעור שנתנו האומנין ומחללין קדושתו על הבנין והיה הבנין קדש והמעות של הקדש יצאו לחולין ואח"כ מביאין מותר הקטורת כשיעור אותן מעות דמי האומנין ומחללין הקטורת על אותן מעות שהיו של הקדש וחזרו הן בקדושתן והקטורת יצאת לחולין ונותנין אותה לאומנין בשכרן · אותן מעות היו נותנין לבית גרמו ובית אבטינס בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה קטורת מן האומנין מתרומה חדשה מדמי הלשכה ומערבין אותה עם הקטורת חדשה והויא כולה חדשה ואיל ומתרומה חדשה נקנית, ואם הקדיש האומן נכסיו בשעה עד שהיה הקטורת בידו באותה קטורת מיירי דמעשיה היו בקדש ולא קשיא : **מתקיף לה רב יוסף** · מי מצית אמרת דבההוא מיירי והא בכולהון מותרות דקרבנות בין דיין בין בהמה תני רב יהודה חוזרין ולוקחין אותן מן האומנין מתרומה חדשה והיו ראויין לקרבנות וכאן בהקדיש נכסיו ואוקמינן בקטורת ולא תני בה חוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה דהא לא קתני הכא אלא ינתנו לאומנין בשכרן ולא קתני חוזרין ולוקחין ומדלא קתני חוזר ולוקח ש"מ והיה בהן קטורת דקתני בקטורת דחול קתני אלמא מעשיה בחול וקשיא לר' יוסי בר' חנינא : אלא אמר רב יוסף · תריץ הכי · והיה בהן דברים הראויין דלאו בקטורת עצמה מיירי אלא והיה בהן אחד מן סמנין הראויין לקטורת יתנו לאומנין : שס"ח מנה · שכך עולה לפרס: אחד לע"ב שנה: כל סוף ע"ב שנה היו מפטמין את הקטורת אותה שנה לחצאין חצי השבון המנים שאמרנו ולמה כן לפי שמותר הקטורת שני מנין וחצי של ע' שנה עולה קפ"ד מנין והחצי הקטורת שני מנין ואותן ד' מנין שלא מצינו בחשבון המותרות גדילין הן מן אותן משהו שנשתייר מן הפרס על מלא חפניו : פ"א מפי' ר' יצחק זצ"ל האי דקתני מפטמין אותו לחצאין לאו דוקא לחצאין קאמר דהא איבעי ליה לעשות לו שמונה מנים יותר על החצי שהרי חשבון המותרות אינו עולה אלא לק"פ דקסבר מלא חפניו היה פרס מכוון וכיון שהוא קרוב לחצי תנא לחצאין : *) לפיכך יחיד שפיטם · את הקטורת לחצאין כדי להריח בו חייב · שהרי מצינו פיטום לחצאין במקדש אבל פיטום שליש ורביע לא שמעתי שיהא במקדש : והכ"א בכל יום היה מתקן את הקטורת · כלומר שלא היה מפטם של כל השנה כולה ביחד אלא בכל יום היה מתקן, לצורך שעור היום ומכנים : כל אשר תעשה הוא דמחייב אם עשה כמוה להריח ואיפשר המפטם מנה של יום פרס שחרית ופרס ערבית : **פעמיים בשנה** · כדי לחדש ריחה : בימות החמה בזורה · מפני שלא תתעפש מן החום : שלא תפיג ריחה · מן הקור : אמר · הגיזבר הדק היטב כל שעה ששוחק מפני שהדבור יפה לבשמים בשעת שחיקה הדבור רע לגיין בשעה שמקלה כדתנן במנחות וזרק הגיזר הקיש בקנה כלומר לעשות לו סימן שיסתום : וסמים אחריני · דכתיב חמשה כתני דלעיל : ומאי דוחקא למילף הכי שינוי דחיקי לילף להו בכלל ופרט ואימא סמים כלל כו' · דבר שקוטר · שמתמר עשנו למעלה אף כל דבר שקוטר ועולה : ומהכא מירבי הנך אחריני דלא כתיבי בהנך דמו דבר שקוטר ועולה ולא אחריני דאין לך שקוטר ועולה

*) שייך לדף ו ע"ב

עין משפט נר מצוה

פז א ב מיי' פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הל' ד:

פח ג מיי' שם הלכה ט:

פט ד מיי' פ"ז מהל' מילות הל' טו ע"ש:

צ ה ו מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ש:

◆

שיטה מקובצת

א] אימר או לבת לרבות אור שמונים ואחד והא דקאמר במתני' מ"ש אור פ"א מיום פ"א לדברי ב"ש קאמר · תוס' : ב] ביה בבר קפרא בעא: ג] משום ס"א דלילה לאו מחוסר זמן הוא זב נמי מיחייב דלילה לאו מחוסר זמן הוא או דילמא טעמייהו דב"ה במפלת משום דכתיב או לבת · התם הוא דמחייב דמייתרו קראי אבל הכא בזב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי א"ל בר קפרא מה : ד] קפרא מה עייא אומר בדבר זה לא אמר ליה רבי אושעיא כלום הדר רבי אושעיא בעיא מיניה מילתא אחריתי א"ל בר קפרא מה : ה] עי' בחדושין : ו] אומר או לבת : ז] זמן והא דתניא : ח] רב אחא בר הונא : ט] י] עי' בחדושין : יא] פסיקא ליה דא"ר : יב] ראשונה של זב שכבת זרע בעלמא הוא ואלו : יג] בלילה ושתים ביום כיון : יד] האומר לילה מחוסר זמן כו' פשיטא שתים בלילה ואחת ביום מביא שתים בלילה ושתים ביום איצטריכא ליה מהו : טו] עי' בחדושין : טז] בדינרין כסף נכנס על אות ה' נרשם קו : יז] קינין בו ביום (תיבת ההוא נמחק) ברבעתים פי' שני קינין בשני רבעין קן ברובע דינר כסף דאמרי' לקמן נר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו והא דאמרינן לקמן פרידה אחת י"ל היינו בדיעבד · תוס' : יח] חמש לידות כו' חמש זיבות פי' דתרווייהו לא מספרי בקרבן אחד [illegible] כפרה עכ"ל הרא"ש · ח' זיבות ודאי וה' זיבות תיבת לידות נמחק : יט] כ] כא] עי' בחדושין : כב] א"ל רב פפא אי ס"ד ר"י כו' אמאי של ספק כו' כמו בן מצי למיפרך מאחרי דמדמה לאו לחטאת ודאי תאמר כו' והלא לא מכפר עד שתביא אלא פריך שפיר מסיפא' תוס' : כג] מדמי להון אמאי : כד] קרבן קסבר לילה : כה] טה"ד בזב בעל שלש שזיבה ראשונה היתה בת : כו] כגון טועה שראתה : כז] דלא נפסרה אשתקד תיבת אכלה ל"ש : כח] האחרונה אני מביא ותפטר : כט] ביניהן שיש ד' זיבות סמין הספק תאמר על אות ד' נמחק :

הגהות הב"ח (א) גמ' הרי הוא אומר או לבת : (ב) שם משום דכתיב או לבת : (ג) שם במשנה עד שיהו בדינרין לסוף נכנס : (ד) גמ' ת"ר ה' לידות ודאי וה' זיבות ספק או ה' זיבות ודאי : (ה) רש"י ד"ה בבלי נ"ב קודם ד"ה עייא : (ו) ד"ה הדר בעא כו"ב משמע מפירוש רש"י הוא דקאמר נחזור על הראשונות כו' רב הושעיא הוא דקא בעי מיניה מבר קפרא : (ז) ד"ה זב בעל שתי וכו' סיפא הס"ד ואח"כ מ"ה כזב בעל ג' ראיות שזיבה ראשונה בת ג' סיפא הילכך כיון דלא יצאת לשעה הראויה : (ח) ד"ה ה"נ בתוספתא וכו' ועכשיו אני מביאה תאמר על האחרונה וכו' על השאר ר"ע סבר וכו' לא פשעה הס"ד : (ט) ד"ה אם יש ודאי ביניהן בין הספק תאמר על הודאי : (י) ד"ה ועד דמייתי וכו' דאם הביא :

גליון הש"ס גמ' אחת על הודאי ואחת על הספק · קשה לי דהא באחד סגי דאם הספק הם. זבות ספורים באחד של הודאי · די"ש עליה עשרה זיבות דסגי באחד · ועמ"ג :

*מכאן משמע שיכול הכהן לתקן תקנות לגבי חולין כשצריך [illegible]

נושא
מאי טעמייהו דב"ה
במפלת בליל ח'
חייבת קרבן [illegible]

תת נושא
לילה מחוסר זמן

נושא
האשה שיש עליה
ה' ספק לידות
או ה' ספק זיבות

מבנה
◇ ר' יוחנן בן נורי
ור"ע
I-II
שלבים להסביר
במה חולקים

*שבאל חטאת [illegible] קינים